

Kulturdepartementet
Postboks 8030 Dep
0030 OSLO

Oslo, 14. juni 2012

NORSK BIBLIOTEKFORENING S HØRINGSUTTALELSE OM FORSLAG TIL ENDRING I LOV OM FOLKEBIBLIOTEK

Norsk Bibliotekforening (NBF) er en partipolitisk uavhengig landssammenslutning som har til formål å fremme utviklingen av alle typer bibliotek. Foreningen er åpen for bibliotekfolk, forfattere, politikere og alle interesserte og har ca 3.100 medlemmer, hvorav ca 2.000 er personlige medlemmer.

Vi viser til brev fra Kulturdepartementet av 8.3.2012 vedr. høring om forslag til endring av lov av 20. desember 1985 nr. 108 om folkebibliotek. Høringsfristen er 8. juni 2012, Norsk Bibliotekforening er innvilget utsettelse til 15. juni 2012. NBF har lest Kulturdepartementets høringsnotat "*Forslag til endringer i Lov om folkebibliotek*", og vil med dette komme med våre innspill og bemerkninger.

NBF mener at forslag til endringer i lov om folkebibliotek vektlegger viktige aspekter ved omstillinger i sektoren og signaler som ble gitt i bibliotekmeldingen. NBFs hovedstyre har vedtatt følgende høringsuttalelse om endring i lov om folkebibliotek.

Hovedpunkter

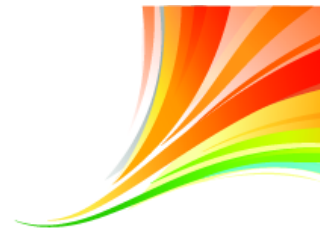
1. NBF mener det er behov for en biblioteklov med forpliktende formuleringer om digitale bibliotekstjenester og lånesamarbeid for alle offentlig finansierte bibliotek.
2. NBF støtter departementets anbefaling om å beholde kompetansekravet til biblioteksjef i § 5 og går inn for alternativ 1, som fjerner dispensasjonsretten. Folkebibliotekene bør tillegges overordnet faglig veilednings- og koordineringsansvar for all kommunal bibliotekvirksomhet, også for skoler og barnehager.
3. NBF mener at de særlige bibliotekoppgavene som tillegges staten bør konkretiseres og hjemles i forskrift.

NBF kommenterer videre kapittel for kapittel i mottatt høringsnotat.

Kapittel 2: Harmonisering av bestemmelser for folkebibliotek og UH-bibliotek

Departementet viser i høringsnotatet at samarbeid mellom folkebibliotek og universitets- og høgskolesektoren er nødvendig for en god utnyttelse av relevant materiale i offentlig finansierte bibliotek. Det vises til at "*Lånesamarbeidet er selve ryggraden i et velfungerende biblioteknettverk*".

NBF mener at det er nødvendig å pålegge offentlig finansierte bibliotek å samhandle for å

sikre lånesamarbeidet, om mulig gjennom lovtekst. Lånesamarbeid for digitalt materiale må være like selvfølgelig som papirbasert materiale. Offentlig innkjøpt materiale må komme hele befolkningen til gode. Når NBF ønsker å gå lengre enn lovforslaget på dette punktet, er det med utgangspunkt i ideen om sømløse bibliotek tjenester, tilrettelegging for fjerntstudenter og tanker om livslang læring. For publikum er det tjenesten som teller, ikke eierforhold og organisering. Både svensk og finsk lovgivning går lengre enn den norske på dette området.

Kapittel 3: Justeringer i formålsparagrafen

Formålsparagrafen (§ 1 *Målsetting*) legger fundamentet for folkebibliotekvirksomheten i Norge. Den slår fast at bibliotekene skal stille bøker og andre medier gratis til disposisjon for alle. NBF ser med glede på at formålsparagrafen styrkes og dermed gir tydelig uttrykk for folkebibliotekenes samfunnsoppdrag. NBF er svært tilfreds med at den nye lovteksten legger vekt på oppgaver som aktiv formidling, møteplass og arena for offentlig samtale og debatt. NBF mener bibliotekenes rolle som “*arena for offentlig samtale og debatt*” vil bli ytterligere styrket med en formulering om folkebibliotekenes uavhengighet: “Folkebibliotekene skal være en møteplass og en *uavhengig* arena for offentlig samtale og debatt”

I høringsnotatet tar departementet for seg flere aspekter som NBF mener er sentrale i forhold til folkebibliotekenes rolle: Det uttrykkes at det er “*naturlig at folkebibliotekene oppfyller sin møteplassfunksjon både på nettet og med gode biblioteklokaler*” og at “*Det bør være klart at formidling av digitale medier også er en folkebibliotekoppgave*”. NBF mener at dette er en helt sentral del av bibliotekenes rolle, og bør forankres i lovens formålsparagraf. NBF mener at en lovtekst som understreker at digitale bibliotek tjenester og formidling av digitale medier skal være en del av biblioteket, ikke vil stå i fare for å bli teknologisk utdatert i overskuelig fremtid.

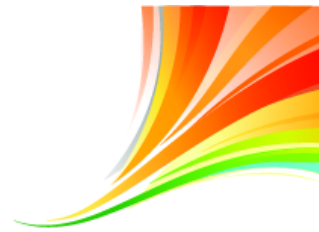
Kapittel 4: Organisering og drift av bibliotek tjenester

Forslag til ny lovtekst slår fortsatt fast at alle kommuner skal ha et folkebibliotek, evt. i driftsfelleskap med andre. NBF støtter dette. Vi støtter også departementets forslag om å fjerne muligheten for unntak fra pålegget om at alle kommuner skal ha folkebibliotek.

Kapittel 5: Kompetansekravet i folkebibliotekloven § 5

NBF støtter departementets anbefaling om å beholde kompetansekravet i § 5. Vi deler departementets vurdering om at bibliotekfaglig kompetanse er avgjørende for gode bibliotek tjenester, og at kompetansekravet har bidratt til økning i dekingen av fagutdannet biblioteksjef i norske kommuner. Behovet for fagkompetente bibliotek tjenester er fortsatt utslagsgivende for å kunne utvikle gode bibliotek og skape en helhetlig og ansvarlig bibliotek tjeneste. NBF går inn for alternativ 1, som medfører en innskjerping ved å fjerne dispensasjonsretten, med mulighet for dispensasjonsadgang i kommuner med bred bibliotekfaglig kompetanse.

NBF mener at det bør utarbeides både kvalifikasjonskrav og funksjonskrav knyttet til biblioteksjefstillingen.

Kapittel 6: Fylkesbibliotek – Folkebibliotekloven kapittel III

NBF mener at fylkeskommunen fortsatt må ha en sentral rolle som regional utviklingsaktør på bibliotekfeltet. NBF deler departementets vurderinger om at fylkesbibliotekene skal ha en sentral rolle når det gjelder å bygge opp nettverk og kompetanse, og at det regionale mellomleddet er viktig for å få til en god forankring av den statlige bibliotekpolitikken.

Departementet vil i forslag til ny lovtekst redusere fylkeskommunens utjevne og koordinerende rolle i forhold til litteraturforsyning og lånesamarbeid. Departementet foreslår også å fjerne pålegget om å ha et fylkesbibliotek for å imøtekomme eksisterende forskjeller mellom fylkesbibliotekene. NBF mener at disse lovendringene vil kunne redusere fylkets ansvar for å drive bibliotekutvikling. Vi mener at biblioteksektoren trenger en regional enhet som er tillagt ansvar for regional koordinering, utvikling og kompetanseheving.

NBF vil minne om at biblioteksektoren stiller svakt innad i fylkene, sammenlignet med større sektorer som for eksempel utdanning. NBF ser en risiko for at fleksibiliteten i loven kan gå på bekostning av kvaliteten i de regionale bibliotekleddene.

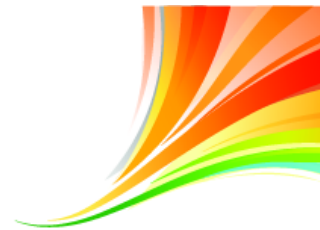
NBF deler departementets oppfatning av at det er naturlig at det regionale mellomleddet skal forankre statlig bibliotekpolitikk, og stiller seg derfor undrende til at § 11 *Særskilte oppgaver* foreslås fjernet helt. NBF ønsker en oppdatering av paragrafen der den regionale utviklingsaktørens ansvar for å bistå statlige myndigheter klargjøres.

Kapittel 7: Lovtekniske endringer

Departementet forslår å fjerne § 6 *Samarbeid med skoler* som pålegger et organisert samarbeid mellom folkebibliotekene og skolebibliotek i grunnskoler fra *Kapittel II Kommunale folkebibliotek*. Departementet mener at kommunene bør stilles friere med hensyn til samarbeid internt i kommunene, og finner det *"unødvendig å pålegge to enheter innenfor samme organisasjon å samarbeide"*. NBF støtter i utgangspunktet dette prinsippet, men har erfaring med at særskilte bestemmelser kan være til nytte i møte med forvaltningsmessige skiller, for eksempel mellom bibliotek- og utdanningssektoren.

I svært mange kommuner er det kun i folkebibliotekene det finnes bibliotekfaglig kompetanse, en kompetanse skolebibliotekene drar nytte av gjennom blant annet veiledning, litteraturforsyning og bibliotekbesøk. Mange folkebibliotek bruker paragrafen når de arbeider ut mot kommunens grunnskoler. NBF mener at det kan få uheldige konsekvenser for skolebibliotekutviklingen dersom denne paragrafen som hjemler folkebibliotekenes faglige ansvar for grunnskolens bibliotek, faller bort.

Folkebibliotekene og skolebibliotekene i grunnskolen har samme eier, og det er derfor naturlig at det legges til rette for et bibliotekfaglig samarbeid. Folkebibliotekene må ha et overordnet bibliotekfaglig veilednings- og koordineringsansvar for all kommunal bibliotekvirksomhet, inkludert barnehage og skole.

Statlige oppgaver – Folkebibliotekloven kapittel IV

NBF ønsker en konkretisering av de særlige bibliotekoppgavene som staten har ansvar for. Statens ansvar for å drive nasjonal bibliotekutvikling må forskriftsfestes med hjemmel i denne loven. NBF ser det som et statlig ansvar å fremme løsninger som er nødvendig for nasjonal bibliotekutvikling, deriblant fellesløsninger for e-bøker, transportordninger, vederlagsordninger og teknisk infrastruktur.

Med vennlig hilsen
Norsk Bibliotekforening

Ingeborg Rygh Hjorthen (sign)
leder

Hege Newth Nouri (sign)
generalsekretær